

ประวัติศาสตร์ทวีปยุโรป

นายมิตรสัน ตัวธรรม : ผู้สอน

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

มนุษย์โฮโมอีเรคตัส (บรรพบุรุษของมนุษย์ปัจจุบัน) กับ มนุษย์นีแอนเดอร์ธอล (Neanderthals) อาศัยอยู่ในยุโรปมานานก่อนที่มีมนุษย์ปัจจุบัน (โฮโมเซเปียน หรือ Homo sapiens)

กระดูกของมนุษย์ยุคแรก ๆ ในยุโรปถูกพบที่เมือง Dmanisi ประเทศจอร์เจีย ซึ่งกระดูกเหล่านั้นคาดว่า มีอายุราว ๆ 2 ล้านปีก่อนคริสตกาล หลักฐานของมนุษย์ที่มีโครงสร้างสรีระคล้ายมนุษย์ปัจจุบันที่ปรากฏในยุโรปที่เก่าที่สุดนั้นคือประมาณ 35,000 ปีก่อนคริสตกาล แต่หลักฐานแสดงการตั้งรกรากถาวรนั้นแสดงอยู่ราว ๆ 7000 ปีก่อนคริสตกาลในประเทศบัลแกเรีย โรมาเนีย และ กรีซ

ยุโรปกลางเข้าสู่ยุคหินใหม่ (Neolithic) ในช่วงราว ๆ 6000 ปีก่อนคริสตกาลก่อนหลาย ๆ ที่ในยุโรปเหนือซึ่งเข้าสู่ยุคหินใหม่ในช่วงราว ๆ 5000 ถึง 4000 ปีก่อนคริสตกาล

ราว ๆ 2000 ปีก่อนคริสตกาลเริ่มมีอารยธรรมที่มีความรู้ทางการอ่าน-เขียนในยุโรปคืออารยธรรมของพวกมิโนน (Minoans) ที่เกาะ Crete และตามด้วยพวกไมเซเนียน (Myceneans) (ทั้งสองอารยธรรมอยู่ราว ๆ บริเวณซึ่งเป็นประเทศกรีซในปัจจุบัน)

ราว ๆ 400 ปีก่อนคริสตกาล วัฒนธรรมลาทีเน (La Tène) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมในยุคเหล็กได้แพร่กระจายไปเกือบทั่วภาคพื้น พวกอีทรัสกัน (Etruscans) ได้เข้าไปตั้งรกรากในตอนกลางของอิตาลีและลอมบาร์ดี (Lombardy) ซึ่งอยู่ตอนเหนือของอิตาลีปัจจุบัน

๑.๓. ปัจจัยภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ทวีปยุโรปมีประชากรที่หลากหลายเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลมาจาก

ที่ตั้งอยู่ในดินแดนต่าง ๆ ในอดีต ได้แก่ บริเวณคาบสมุทรสแกนดิเนเวียมีพวกไวกิง ซึ่งเป็นนักรบ
และนักสำรวจทางทะเล ส่วนบริเวณที่หนาวเย็นมีพวกแลปป์ ดำรงชีวิตเร่ร่อนด้วยการเลี้ยงกวาง
เรนเดียร์และจับสัตว์น้ำประเภทแมวน้ำ บริเวณที่ราบด้านตะวันตกของทวีปมีชนเผ่าเยอรมนีเผ่าต่าง ๆ
เช่น แฟรงก์ แซกซอนตั้งถิ่นฐานอยู่ ชนเผ่านี้ยังชีพด้วยการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ บริเวณเทือกเขา
ตอนกลางของทวีปจะมีชาวเขาอาศัยอยู่กระจัดกระจาย ยังชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์บริเวณทุ่งหญ้าตาม
หุบเขา เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และเยอรมนี เทือกเขาต่าง ๆ จะปกคลุมด้วยป่าไม้ ไร่ธัญและ
ทุ่งหญ้าเลี้ยงแกะ บริเวณหุบเขาคืออุดมสมบูรณ์ปลูกข้าวสาลีและข้าวบาร์เลย์

ประชากรในคาบสมุทรไอบีเรียซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศสเปนและโปรตุเกส มีความ
หลากหลายทางเชื้อชาติอย่างมาก ภาคเหนือเป็นชนเผ่าบาสก์ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือเป็นชาวกาลิเซีย
ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๘-๑๕ พวกมุสลิมเข้ามาเผยแผ่ศาสนาอิสลามและครอบครองตอนใต้ของสเปน
เรียกว่าพวกมัวร์ (Moors) ซึ่งมีความรู้ด้านระบบชลประทาน การปลูกข้าว ฝ้าย ส้ม อ้อย นอกจากนี้
ยังมีความชำนาญด้านการทอและการย้อมผ้า การผลิตหนังสัตว์ กระดาษและเครื่องปั้นดินเผา สเปน
ได้พากย์อาชีพที่ชอบเร่ร่อนพนजर

ดินแดนทางตะวันออกของทวีป ได้แก่ ประเทศรัสเซีย ออสเตรีย ฮังการี บางส่วน
ของตุรกี เซอร์เบียประชากรเป็นชนเผ่าสลาฟและชนพื้นเมืองเผ่าต่าง ๆ ประชากรในภูมิภาคนี้มัก
ทำเสรีทางศิลปะ เช่น ดนตรี จิตรกรรม วรรณกรรม การเต้นประกอบดนตรีและการแกะสลักหิน

กล่าวโดยสรุปทวีปยุโรปประกอบด้วยประชากรหลายเผ่าพันธุ์ ที่มีวัฒนธรรมและ
รูปแบบชีวิตแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐาน สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบผืนใหญ่ทำให้
การอพยพย้ายถิ่นของชนเผ่าต่าง ๆ เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคโบราณ มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
ระหว่างกัน

๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครอง

อารยธรรมของโลกตะวันตก หรือยุโรปแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์ออกเป็น ๔ สมัย ได้แก่
ยุคโบราณ สมัยกลาง สมัยใหม่ และสมัยปัจจุบัน

๒.๑ พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของยุโรปสมัยโบราณ

ยุโรปสมัยโบราณคือ ประวัติศาสตร์ของอารยธรรมโลกที่สำคัญ ๒ แหล่ง คือ
อารยธรรมกรีก และอารยธรรมโรมัน ซึ่งนับว่าเป็นอารยธรรมต้นแบบของอารยธรรมยุโรปหรือ
อารยธรรมโลกตะวันตก เราเรียกอารยธรรมกรีกและอารยธรรมโรมันว่า อารยธรรมคลาสสิก

กรีก
ชุมชนของกรีกโบราณเรียกว่า นครรัฐหรืออะโครโพลิส (Acropolis) นครรัฐแต่ละแห่ง
มีอิสระทางการเมือง นครรัฐที่สำคัญของกรีก ได้แก่ เอเธนส์ สปาร์ต้า และมาซิโดเนีย
นครรัฐเอเธนส์เป็นต้นกำเนิดของการปกครองแบบประชาธิปไตย พลเมืองชายอายุ ๒๐ ปี
ขึ้นไป มีส่วนในการปกครองทั้งด้านนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ ส่วนนครรัฐสปาร์ต้าเป็นรัฐทหารที่มี
ระเบียบวินัยเข้มงวด รัฐมีอำนาจเด็ดขาดกำกับดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ส่วนนครรัฐมาซิโดเนีย
เป็นรัฐทหารที่รบเก่ง สามารถขยายอาณาเขตมาถึงตอนเหนือของอินเดีย ทำให้เกิดการถ่ายเท
อารยธรรมกรีกกับอารยธรรมเอเชีย

กรีกเป็นชาติที่เห็นความสำคัญของมนุษย์ว่าสามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้ แนวคิดปรัชญา
ของกรีกเน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์หรือเรียกว่า มนุษยนิยม นักปรัชญาที่สำคัญของกรีก เช่น
โซเครตีส (Socrates) เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) กรีกมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการ
สาขาต่าง ๆ เช่น ปรัชญา คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การแพทย์ การค้าทางทะเล การศึกษา ศิลปกรรม
และสถาปัตยกรรม กรีกเป็นผู้ให้กำเนิดการเขียนประวัติศาสตร์และการละคร อารยธรรมกรีกแพร่ไปยัง
ดินแดนรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ถึงตอนเหนือของแอฟริกา เปอร์เซียและอินเดีย

โรมัน

ชนเผ่าละติน (Latin) คือบรรพบุรุษของชาวโรมันที่สร้างเมืองในลักษณะป้อมปราการ
เพื่อป้องกันการรุกรานของศัตรู ศูนย์กลางอารยธรรมโรมันคือ กรุงโรมตั้งอยู่บนแม่น้ำโป (Po)

โรมันมีการปกครองหลายรูปแบบ เริ่มจากระบบกษัตริย์พัฒนามาเป็นปกครองแบบ
สาธารณรัฐ ต่อมาโรมันขยายอาณาเขตออกไปปกครองดินแดนอื่นเรียกว่า จักรวรรดิโรมัน ซึ่งมี
กองทัพที่เข้มแข็งมีการจัดทัพที่เป็นระบบ มีอาวุธที่มี
ประสิทธิภาพและมีกองกำลังที่มีระเบียบวินัยเคร่งครัด ขยาย
อาณาเขตครอบคลุมทวีปยุโรป แอฟริกาและเอเชีย นอกจากนี้
จักรวรรดิโรมันยังมีหน่วยราชการที่มีประสิทธิภาพ ถนน
คุณภาพดีเชื่อมทุกส่วนของจักรวรรดิ ชาวโรมันใช้ภาษา
และเงินตราสกุลเดียวกัน ที่สำคัญคือการให้สิทธิความ
เป็นพลเมืองแก่ทุกคน ที่อยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิ
ภายใต้กฎหมายเดียวกัน

สถาปัตยกรรมโรมันเน้นความใหญ่โต
และประโยชน์ใช้สอย
ในภาพคือ โรงละครกลางแจ้ง
ที่อลังการและซับซ้อน

อารยธรรม
เป็นนักคิดโรมันจะเป็นนัก
รูปจักรวรรดิ การจัดการ
และต่อสู้แย่งชิงน้ำ ที่สำคัญ
สิบสองโต๊ะ (The Code
เป็นแม่แบบกฎหมายของ
โรมันเคาน์

ก่อนกำเนิดขึ้นที่ดินแดนปา
โน ค.ศ. ๓๐๓ ได้ทรง
การนับถือศาสนาแก่พล
กลายเป็นศาสนาประจำ
จักรวรรดิ

ในคริสต์ศ
เผ่าเยอรมันและพวกย
ได้เมื่อ ค.ศ. ๔๗๖ นับ

๒.๒ พื
เมื่

แยกเป็น ๒ จักรวรรดิ
ตะวันออกมีศูนย์กลาง
ยุโรปยุคกลาง จึงหม
ในระบบฟิวดัล แ
ไบแซนไทน์

ระบอบฟิวด

ระบอบฟิวด

สังคมของยุโรปยุค
ระหว่างผู้มีสิทธิเป็น
(Vassal)

ระบอบฟิวด

อำนาจเข้มแข็งพอ

๖) นครรัฐแต่ละแห่ง
นิยม
ป้องกันชายอายุ ๒๐ ปี
รื้อดำเป็นรัฐทหารที่มี
นครรัฐมาซิโดเนีย
ทำให้เกิดการถ่ายทอด

ค) แนวคิดปรัชญา
ของกรีก เช่น
หน้าด้านวิชาการ
ศึกษา ศิลปกรรม
กรีกแพร่ไปยัง

ระบอบปราชการ
(Po)

ปกครองแบบ
ดิโรมัน ซึ่งมี

มใหญ่โต

ย

งแจ้ง

ยเมือง

อารยธรรมกรีกมีอิทธิพลต่ออารยธรรมโรมันในด้านศิลปวิทยาการต่าง ๆ ในขณะที่กรีก
เป็นนักคิดโรมันจะเป็นนักปฏิบัติ อารยธรรมโรมันคือ ความก้าวหน้าของการจัดการปกครองใน
จักรวรรดิ การจัดกองทัพที่เข้มแข็ง วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม การก่อสร้างสนามกีฬา โรงละครกลางแจ้ง
และท่อส่งน้ำ ที่สำคัญคือ กฎหมายฉบับแรกของโรมัน เรียกว่า **กฎหมายสิบสองโต๊ะ** (The Code of the Twelve Tables) นับเป็นกฎหมายฉบับแรกของยุโรปที่มีอิทธิพลและ
เป็นแม่บทกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป

โรมันเคารพเทพเจ้าตามความเชื่อของกรีก จนประมาณ ๖๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ศาสนาคริสต์
ก็เกิดขึ้นที่ดินแดนปาเลสไตน์ แต่ถูกชาวโรมันปราบปราม ต่อมาจักรพรรดิคอนสแตนติน (Constantine)
ใน ค.ศ. ๓๑๓ ได้ทรงประกาศพระราชมุขกฤษฎีกาแห่งเมืองมิลาน (Edict of Milan) ให้เสรีภาพใน
การนับถือศาสนาแก่พลเมืองโรมัน พระองค์เองทรงรับศีลเป็นคริสต์ศาสนิกชนเมื่อ ค.ศ. ๓๓๗ ศาสนาคริสต์
กลายเป็นศาสนาประจำชาติของจักรวรรดิโรมันในเวลาต่อมา และเผยแผ่ไปยังดินแดนต่าง ๆ ของ
จักรวรรดิ

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๕ จักรวรรดิโรมันเริ่มเสื่อมลง และถูกชนเผ่าต่าง ๆ จากยุโรป เช่น
แฟเอยอร์นและพวกอื่นจากเอเชียเข้ามารุกรานหลายครั้ง ในที่สุดแม้ทัพแฟเอยอร์นียึดครองกรุงโรม
ได้เมื่อ ค.ศ. ๔๗๖ นับเป็นการสิ้นสุดยุคโบราณ

๒.๒ พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของยุโรปสมัยกลาง

เมื่อจักรพรรดิคอนสแตนตินสิ้นพระชนม์ ใน ค.ศ. ๓๖๐ จักรวรรดิโรมัน
แยกเป็น ๒ จักรวรรดิ คือ จักรวรรดิโรมันตะวันตกมีศูนย์กลางปกครองอยู่ที่กรุงโรม และจักรวรรดิโรมัน
ตะวันออกมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของ
ยุโรปยุคกลาง จึงหมายถึงการปกครองของจักรวรรดิโรมันตะวันตก หลังจากถูกชนแฟเอยอร์นียึดครอง
ในระบอบฟิวดัล และการเมืองการปกครองของจักรวรรดิโรมันตะวันออกที่รู้จักกันในชื่อว่า **จักรวรรดิ
ไบแซนไทน์**

ระบอบฟิวดัล (Feudalism) ในดินแดนจักรวรรดิโรมันตะวันตก

ระบอบฟิวดัล หรือศักดินาสวามิภักดิ์ หมายถึงการปกครอง ระบอบเศรษฐกิจและ
สังคมของยุโรปยุคกลาง ผู้คนในสังคมมีความผูกพันในระบบอุปถัมภ์บนพื้นฐานของการถือครองที่ดิน
ระหว่างผู้มีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดิน หรือลอร์ด (Lord) กับผู้รับมอบให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือวัสซาล
(Vassal)

ระบอบฟิวดัลหรือศักดินาสวามิภักดิ์ เกิดจากการล่มสลายของจักรวรรดิโรมัน จักรพรรดิไม่มี
อำนาจเข้มแข็งพอที่จะควบคุมดินแดนอันกว้างใหญ่ และประชากรจำนวนมากได้ดินแดนจักรวรรดิโรมันเดิม

จึงแบ่งอำนาจการปกครอง พร้อมอำนาจทางการเมือง การศาล การดูแลการผลิต และการเรียกเก็บภาษีไปยังขุนนางเจ้าของที่ดิน

อารยธรรมไบแซนไทน์

เมื่อจักรวรรดิโรมันตะวันตกถูกอนารยชนเผ่าเข้ารุกรานจนล่มสลาย ใน ค.ศ. ๔๗๖ ดินแดนจักรวรรดิโรมันตะวันออก หรือจักรวรรดิไบแซนไทน์ (Byzantine) ยังคงปกครองตนเองอย่างเป็นอิสระ ขยายอำนาจมายังดินแดนระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลดำ ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของชาวกรีก จักรวรรดิโรมันได้สร้างเมืองคอนสแตนติโนเปิลเป็นเมืองหลวงของจักรวรรดิโรมันตะวันออก (ปัจจุบันคือ เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี) และขยายอาณาเขตของจักรวรรดิออกไปถึงตอนใต้ของสเปน อิตาลี และตอนเหนือของทวีปแอฟริกา ทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมโรมันตะวันตกกับวัฒนธรรมตะวันออกเข้าด้วยกัน

จักรวรรดิไบแซนไทน์เห็นความสำคัญของกฎหมาย เพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองจักรพรรดิ จัสติเนียน โปรดให้ชำระและรวบรวมกฎหมายโรมันให้เป็นหมวดหมู่และยึดหลักยุติธรรม เรียกว่า **ประมวลกฎหมายจัสติเนียน (Justinian Code)** นับเป็นแม่แบบของประมวลกฎหมายยุโรปในยุคต่อมา

พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของยุโรปสมัยใหม่

การปกครองของยุโรปสมัยใหม่เริ่มจากการก่อตั้งรัฐชาติ ที่มีกษัตริย์เป็นประมุข และพัฒนาต่อมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เหตุการณ์สำคัญในยุคนี้ ได้แก่

๑. รัฐชาติในยุโรป

ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ เป็นต้นมา การปกครองในยุโรปเปลี่ยนจากการปกครองแบบฟิวดัลที่ขุนนางปกครองแคว้นของตัวเองในลักษณะการกระจายอำนาจ มาเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจที่กษัตริย์ ทรงมีพระราชอำนาจปกครองดินแดนและประชาชนทั้งหมดอย่างแท้จริง

หน่วยการปกครองของยุโรปสมัยใหม่ เรียกว่า **รัฐชาติ** เป็นรัฐของกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมเดียวกัน มีความผูกพัน และจงรักภักดีต่อชาติและผู้นำของตน รัฐดังกล่าวมีอาณาเขตแน่นอน มีอำนาจอธิปไตย และอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน รัฐเหล่านี้เกิดและเติบโตในยุโรปตะวันตกก่อน แล้วค่อย ๆ พัฒนามาจนกลายเป็นรัฐชาติ หรือประเทศที่สมบูรณ์

ปัจจัยส่งเสริม

๑. ความเสถียร

สงครามครูเสด ทำให้ประเทศรัฐอาหรับที่มีปกครองทั้งทางชาติของก

๒. สำนักใน

เพิ่มมากขึ้น เมื่อเกิดโรมันออกเป็นภาษาที่เรียนรู้ความเป็นมา เป็นชาติ จึงเกิดความ

๓. การเติบโต

และเป็นศูนย์กลางขและดวงกลายและมั่งคั่งต่อการค้าของตนแลไปจัดตั้งกองทัพแห่ง

๒. ระบบ

กษัตริย์

ศูนย์กลางของอำนาจการวางรูปแบบการมีกฎหมายที่เป็นระบลดกภัยด้านการ

นอกจาก

การคลัง การเก็บ

ทางทะเลคันหาดิน

รัฐชา

ฝรั่งเศส

สเปน

ในระ

ได้ครอบครองดิน

และตอนเหนือขอ

ปัจจัยส่งเสริมการเกิดรัฐชาติ

๑. ความเสื่อมของระบอบฟิวดัล การสู้รบระหว่างขุนนางเพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ ประกอบกับ ความรุนแรง ทำให้อำนาจและบทบาทของทหารลดลง นอกจากนี้ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ มีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจที่มีประสิทธิภาพในการสู้รบมากกว่าการรบด้วยอัศวินขี่ม้าถือดาบ ทำให้ขุนนางไม่อาจสู้รบกับชนชั้นล่างของกษัตริย์ที่มีอาวุธทันสมัย และกองทัพขนาดใหญ่กว่าได้

๒. สำนึกในความเป็นชาติ ความรู้สึกผูกพันของกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาเดียวกัน เมื่อเกิดการฟื้นฟูศิลปวิทยาการโดยเฉพาะการแปลหนังสือ ตำราและงานเขียนสมัยกรีก จากภาษาพื้นเมือง ความก้าวหน้าของการพิมพ์ทำให้คนจำนวนมากมีโอกาสรู้หนังสือ และมีความเป็นมาของสังคมตน ที่มีภาษาและวัฒนธรรมเดียวกันส่งเสริมให้เกิดสำนึกของความ ชาติ จึงเกิดความต้องการมีรัฐชาติของตนเอง

๓. การเติบโตของเมืองและการค้า ตั้งแต่ครั้งหลังคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ เมืองการค้าเจริญขึ้น และเป็นศูนย์กลางของการเมืองการปกครอง การค้าและสังคม พ่อค้าและชาวเมืองมีความเป็นอยู่ที่ สะดวกสบายและมั่งคั่ง จึงต้องการให้กษัตริย์มีพระราชอำนาจที่เด็ดขาด และเข้มแข็งเพื่อเอื้อประโยชน์ ในการค้าของตนและเพิ่มโอกาสขยายธุรกิจ ชาวเมืองจะเสียภาษีจำนวนมากให้กษัตริย์ผู้ทรงนำเงินภาษี ไปจัดกองทัพแห่งชาติ

๒. ระบบราชาธิปไตย

กษัตริย์ ทรงปกครองรัฐชาติในรูปแบบการรวมอำนาจ (Centralization) พระองค์ทรงเป็น ศูนย์กลางของอำนาจและศูนย์รวมความเป็นชาติ หลักสำคัญของการปกครองแบบราชาธิปไตย ได้แก่ การวางรูปแบบการปกครองดินแดนให้มีความสงบสุขและเรียบร้อย มีข้าราชการที่มีประสิทธิภาพ ข้าราชการที่เป็นระบบและยุติธรรม และมีกองทัพแห่งชาติที่ทันสมัย เป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคง และช่วยด้านการเมือง

นอกจากนี้กษัตริย์ทรงมีภาระด้านเสริมสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มีการจัดระบบการเงิน การคลัง การเก็บภาษี และส่งเสริมการค้าของเอกชน เช่น การสร้างเส้นทางคมนาคม และการสำรวจ และค้นหาดินแดนใหม่

รัฐชาติในยุโรปเริ่มก่อตั้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ ได้แก่ สเปน โปรตุเกส อังกฤษ และ ฝรั่งเศส

สเปน

ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐-๑๕ พวกอาหรับที่นับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่า พวกมัวร์ ได้ครอบครองดินแดนตอนใต้ของสเปน ส่วนอาณาจักรของชาวสเปนที่เป็นคริสต์ศาสนิกชนอยู่ตอนกลาง และตอนเหนือของสเปนในปัจจุบัน

ใน ค.ศ. ๑๔๙๒ เจ้าชายเฟอร์ดินานด์ ของแคว้นอารากอน (Ferdinand of Aragon) ได้อภิเษกกับพระนางอิสซาเบลลา แห่งแคว้นกัสติล (Isabella of Castile) เป็นการรวมสองแคว้นเข้าด้วยกัน ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๔๙๒ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ทรงขับไล่พวกมัวร์ออกพ้นดินแดนสเปนได้สำเร็จ สเปนได้สำรวจทางทะเลและค้นพบโลกใหม่ คือ ทวีปอเมริกา ความมั่งคั่งจากทองคำและแร่เงินจากทวีปอเมริกา รวมถึงความร่ำรวยจากการค้าโพ้นทะเล ทำให้สเปนเป็นรัฐชาติยุโรปที่มีอำนาจ ประกอบกับการปกครองระบบกษัตริย์มีประสิทธิภาพ จัดเป็นรัฐชาติที่สำคัญของยุโรปยุคใหม่

โปรตุเกส

โปรตุเกสถูกพวกมุสลิมยึดครองตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๗ ต่อมาตกอยู่ใต้อำนาจสเปน ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ โปรตุเกสได้เอกราชและเป็นรัฐราชาธิปไตย เพราะได้ช่วยสเปนขับไล่พวกมัวร์ จึงได้รับพระราชทานที่ดินจากสเปนตั้งเป็นรัฐชาติขึ้น

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ โปรตุเกสขยายอำนาจทางทะเล โดยเจ้าชายเฮนรี (Prince Henry) ซึ่งได้รับสมญาว่า นาวีกราส (Prince Henry The Navigator) ทรงส่งเสริมการสำรวจเส้นทางการค้าทางทะเล ทำให้พบดินแดนใหม่ ๆ ในทวีปแอฟริกา และเอเชีย

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ เศรษฐกิจโปรตุเกสรุ่งโรจน์มากจากการผูกขาดการค้าเครื่องเทศในยุโรป จนกระทั่งถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ โปรตุเกสจึงเริ่มเสื่อมอำนาจลง

สเปนและโปรตุเกสเป็นชาติที่มีความศรัทธาในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก จึงส่งเสริมการเผยแผ่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ทั้งยังกวาดล้างและเนรเทศชาวยิว มุสลิม และพวกโปรเตสแตนต์

อังกฤษ

รัฐชาติอังกฤษเริ่มต้นเมื่อพระเจ้าเฮนรีที่ ๗ สถาปนาราชวงศ์ทิวดอร์ขึ้นปกครองอังกฤษ พระองค์ทรงมีอำนาจเหนือขุนนาง ด้วยการตั้งกองทัพอันเข้มแข็ง ทรงสนับสนุนขุนนางตำแหน่งเล็ก ๆ และชนชั้นกลาง ให้ดำรงตำแหน่งที่บริหารรัฐชาติอังกฤษสมัยราชวงศ์ทิวดอร์มีความมั่งคั่งทางการเมือง การคลัง และการต่างประเทศ

กษัตริย์ที่มีชื่อเสียงของอังกฤษคือ พระนางอลิซาเบธที่ ๑ ได้ทรงสร้างความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ให้อังกฤษ เช่น การสำรวจทางทะเล การค้าโพ้นทะเล การล่าอาณานิคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ (East India Company)

พระนางอลิซาเบธที่ ๑

ใน ค.ศ. ๑๖๐๐ พระราช
ของสเปน เมื่อ ค.ศ. ๑๖
ฝรั่งเศส

ภายหลังส

ได้รับชัยชนะโดยมีวีรส

ชาติของชาวฝรั่งเศส

รวบรวมแคว้นต่าง ๆ

ปกครองแบบสมบูรณา

พระราช

รัชสมัยพระเจ้าหลุยส์

ฝรั่งเศสในทุก ๆ ด้าน

กล่าวได้

รัฐชาติที่มีเอกราช มี

ภาษา ศาสนา แล

พระมหากษัตริย์เป็น

ทั้งสี่รัฐ

ศาสนาคริสต์นิกายโร

กรุงโรม ส่วนอังกฤษ

ในรัฐธรรมนูญแมกน

เช่น การเก็บภาษี

มีหน้าที่ตัดสินคดีของ

๓. การปก

ครึ่งหลั

ยุคประเทืองปัญญา

ปัจเจกชน นักปรัช

กษัตริย์ปกครองแบบ

จอห์น ล็อก (John

(Jean Jacque Ro

of Aragon) ได้
วมสองแคว้นเข้า
ปนได้สำเร็จ
จากทองคำและ
ยุโรปที่มีอำนาจ
คใหม่

อำนาจสเปน ใน
ขับไล่พวกมัวร์

Prince Henry)
เส้นทางการค้า

ผูกขาดการค้า

ทอลิก จึง
ริม และพวก

บทที่ ๑

ค.ศ. ๑๖๐๐ พระราชกรณียกิจที่โดดเด่นที่สุด คือการทำสงครามชนะกองเรืออาร์มาดา (Amada)
สเปน เมื่อ ค.ศ. ๑๕๘๘ ทำให้อังกฤษเป็นชาติที่มีอำนาจทางทะเล

ฝรั่งเศส

ภายหลังสงครามร้อยปี ซึ่งเป็นสงครามแย่งชิงดินแดนระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษ ฝรั่งเศส
มีชัยชนะโดยมีวีรสตรีคือ โจน ออฟ อาร์ค (Joan of Arc) ส่งผลให้เกิดการสร้างสำนึกในความเป็น
ชาติของชาวฝรั่งเศส พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๑ (Louis XI) ของฝรั่งเศส ทรงสร้างกองทัพแห่งชาติที่เข้มแข็ง
แคว้นต่าง ๆ เข้าเป็นรัฐชาติ ทั้งยังขยายอาณาเขตได้อย่างกว้างขวาง ทรงวางรากฐานการ
ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ กษัตริย์ทรงมีอำนาจเด็ดขาดและสูงสุด

พระราชอำนาจของกษัตริย์ฝรั่งเศสในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พัฒนาเต็มที่ใน
สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ (ค.ศ. ๑๖๔๓-๑๗๑๕) พระองค์ทรงสร้างเอกภาพและความยิ่งใหญ่ให้แก่
ฝรั่งเศสในทุก ๆ ด้าน และแข่งขันขยายอำนาจแย่งชิงความเป็นใหญ่กับอังกฤษในการแสวงหาอาณานิคม

กล่าวได้ว่ารัฐชาติในยุโรป ซึ่งประกอบด้วย สเปน โปรตุเกส อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็น
รัฐชาติที่มีเอกราช มีประชากรที่มีสำนึกในความเป็นชาติ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเชื้อชาติ
ภาษา ศาสนา และจงรักภักดีในกษัตริย์ที่ปกครอง รัฐทั้งสี่ล้วนปกครองระบอบราชาธิปไตย คือมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ทั้งสี่รัฐนี้มีเพียงอังกฤษที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ส่วนอีกสามรัฐนับถือ
ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากสันตะปาปาที่
กรุงโรม ส่วนอังกฤษตั้งแต่ ค.ศ. ๑๒๑๕ เมื่อพระเจ้าจอห์น (John) กษัตริย์อังกฤษได้ทรงลงพระนาม
ในรัฐธรรมนูญแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) ที่กำหนดให้กษัตริย์อังกฤษทรงปกครองร่วมกับรัฐสภา
ซึ่งการเก็บภาษีต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาที่มีตัวแทนของประชาชนร่วมด้วย ศาลยุติธรรม
ซึ่งนำที่ตัดสินคดีของประชาชน ทำให้อังกฤษเริ่มต้นเข้าสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา

๓. การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ นักปรัชญาของยุโรปจะเน้นแนวคิดของเหตุผล เรียกว่า
ยุคแห่งปัญญา (Enlightenment) ให้ความสำคัญกับสิทธิส่วนบุคคล เสรีภาพและคุณค่าของ
ปัจเจกชน นักปรัชญาเหล่านี้แสดงความคิดเห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมกว่าการที่
กษัตริย์ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นักปรัชญาที่ส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้แก่
จอห์น ล็อก (John Locke) มอนเตสกีเยอ (Montesquieu) วอลแตร์ (Voltaire) และฌอง-ฌัก รูโซ (Jean-Jacques Rousseau)

เหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุโรปประกอบด้วย การก้าวสู่ความเป็นประชาธิปไตยของอังกฤษ การปฏิวัติของอเมริกา และการปฏิวัติฝรั่งเศส ทั้ง ๓ ประเทศ คือ อังกฤษ อเมริกา และฝรั่งเศส ได้เป็นต้นแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นแรงจูงใจให้ประเทศต่าง ๆ พยายามพัฒนาความพร้อมทางการเมือง เพื่อจะได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

๔. ลัทธิชาตินิยมในยุโรป

แต่เดิมประเทศต่าง ๆ ในยุโรปซึ่งเป็นศูนย์กลางการเมืองโลกมิได้คำนึงถึงความแตกต่างด้านเชื้อชาติมากนัก ความรู้สึกเรื่องลัทธิชาตินิยมและเชื้อชาตินิยมในระหว่าง ค.ศ. ๑๘๑๕-๑๙๑๔ ทำให้ระบบความมั่นคงร่วมกันของยุโรปลดลง

การรวมประเทศเยอรมนี และประเทศอิตาลี

ดินแดนเยอรมันแบ่งการปกครองออกเป็นหลายแคว้น มีปรัสเซียเป็นแคว้นผู้นำ ส่วนอิตาลีแบ่งเป็นหลายแคว้นเช่นกัน ความรู้สึกชาตินิยมเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้อิตาลีรวมเป็นประเทศได้สำเร็จ ใน ค.ศ. ๑๘๖๑ และเยอรมนีรวมประเทศได้สำเร็จ ค.ศ. ๑๘๗๐ ความรู้สึกชาตินิยมทำให้แต่ละเชื้อชาติรวมประเทศได้สำเร็จ มีการสร้างสมกำลังทหารไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และแข่งขันอำนาจกันมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ และสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในเวลาต่อมา

เยอรมนีเป็นประเทศแรกที่เริ่มระบบการเกณฑ์ทหาร ทำให้ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ในยุโรปกระทำตาม การปลุกกระแสลัทธิชาตินิยมทำให้ประชาชนในแต่ละประเทศเห็นความจำเป็นของการสร้างเสริมกำลังทางทหาร เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของชาติตน ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๐๑ - ค.ศ. ๑๙๑๔ ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ ๑ อำนาจทางทหารของอังกฤษสูงกว่าทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังกองทัพอากาศ ส่วนเยอรมนีมีกำลังกองทัพอากาศเป็นอันดับสองรองจากอังกฤษ ส่วนกองทัพบกมีกำลังพอ ๆ กับฝรั่งเศส

พัฒนาการการเมืองการปกครองของยุโรปสมัยปัจจุบัน

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง ใน ค.ศ. ๑๙๔๕ นับเป็นยุโรปสมัยปัจจุบัน พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของยุโรปสมัยนี้ ได้แก่

๑. การแบ่งกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก และยุโรปตะวันออก

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทุกประเทศในยุโรป มีการกีดกันต้องบูรณะ และฟื้นฟูประเทศอย่างเร่งด่วน และต่างก็พยายามกอบกู้ความเป็นชาติมหาอำนาจกลับคืนมา ประเทศในยุโรปแบ่งเป็น ๒ ประเทศ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก

๑.๑ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก

ออสเตรีย สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม โปรตุเกส กรีซ และตุรกี เสรีประชาธิปไตย โดยดำเนินช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม สร้างความก้าวหน้าแก่ประเทศบ่อยครั้งหรือปกครองโดยรัฐนอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ และประเทศประชาธิปไตย

๑.๒ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก

(เยอรมนีตะวันออก) โปแลนด์ สหภาพโซเวียต เช็กออสเตรีย และยูโกสลาเวีย เข้าไปปลดปล่อยครั้งที่ ๒ จะยุติลง แต่ไม่สนับสนุนให้พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศยุโรปตะวันออกไปรูปแบบรัฐธรรมนูญและเอกราชของรัฐบาลของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก

อย่างไรก็ตาม ทั้งพา และความผูกพันประเทศยุโรปตะวันตก กำลัง ประกอบกับมาตรการพยายามปลุกตัวออกจาก

๒. การล่มสลายของสหภาพโซเวียต

เมื่อนายมิคาอิล กอร์บาชอฟ และระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตไม่สามารถมีสิทธิและเสรีภาพของสาธารณรัฐ การล่มสลายของสหภาพโซเวียต

ประกอบด้วย
เศส ทั้ง ๓
าธิปไตยและ
การปกครอง

ามแตกต่าง
๑๕ - ๑๕๑๔

ส่วนอิตาลี
ศได้สำเร็จ
ละเชื้อชาติ
กันมากขึ้น

งอื่น ๆ ใน
าเป็นของ
ศ. ๑๙๑๔
ดยเฉพาะ
องทัพบก

นนาการ

ประเทศ
แบ่งเป็น

๑.๑ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก มี ๑๗ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก เดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ โปรตุเกส กรีซ และตุรกี กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกมีศรัทธาและยึดมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยดำเนินนโยบายผูกมิตร และได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา นอกเหนือจากช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม บางประเทศมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพปกครองสืบต่อกันมานานจนสามารถสร้างความก้าวหน้าแก่ประเทศ เช่น เยอรมนีตะวันตก และอังกฤษ บางประเทศมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้งหรือปกครองโดยรัฐบาลผสม เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี ส่วนกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ได้แก่ นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ และเดนมาร์ก ต่างพัฒนาประเทศของตน และปกครองในระบอบสังคมนิยมประชาธิปไตย

๑.๒ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก มี ๘ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน (เยอรมนีตะวันออก) โปแลนด์ ฮังการี เชโกสโลวาเกีย โรมาเนีย บัลแกเรีย แอลเบเนีย และยูโกสลาเวีย สหภาพโซเวียต เข้าไปปลดปล่อยประเทศเหล่านี้จากการยึดครองของกองทัพนาซี ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะยุติลง แต่เมื่อสงครามยุติลงสหภาพโซเวียตกลับคงกองทัพของตนไว้ในประเทศเหล่านั้น และสนับสนุนให้พรรคคอมมิวนิสต์ของแต่ละประเทศ ยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลเดิม กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกเปลี่ยนฐานะเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ประเทศกลุ่มนี้ใช้รูปแบบรัฐธรรมนูญและองค์การการปกครองของสหภาพโซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตมีอิทธิพลต่อรัฐบาลของกลุ่มประเทศเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม แม้กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกอยู่ใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียต แต่ความกลัว และความผูกพันกับสหภาพโซเวียตไม่ใกล้ชิดเหมือนความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกากับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ทั้งนี้เพราะสหภาพโซเวียตไม่พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ประกอบกับมาตรการบีบบังคับด้วยกำลังทหาร ส่งผลให้กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกต่อต้านและพยายามปลิดตัวออกจากอำนาจของสหภาพโซเวียต

๒. การล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการเกิดประชาคมแห่งรัฐเอกราช ใน ค.ศ. ๑๙๙๑
เมื่อนายมิฮาอิล กอร์บาชอฟ ประธานาธิบดีของสหภาพโซเวียตได้ปฏิรูประบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้นโยบายเปิด-ปรับ (glasnost-perestroika) จนเกิดบรรยากาศประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนสามารถมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นมากขึ้น นำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องการลาออกของสาธารณรัฐต่าง ๆ จนนำไปสู่การล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกและการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเอง

เดิมสหภาพโซเวียต (Soviet Union) ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ ๑๕ รัฐ ได้แก่ สหพันธรัฐรัสเซีย ยูเครน เบลารุส เอสโตเนีย ลัตเวีย ลิทัวเนีย จอร์เจีย อาเซอร์ไบจาน มอร์โดวา อาร์เมเนีย คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน และอุซเบกิสถาน ในจำนวนประเทศเอกราชทั้ง ๑๕ ประเทศนี้ ๓ ประเทศได้แก่ เอสโตเนีย ลัตเวีย และลิทัวเนีย ได้แยกเป็นประเทศเอกราช ส่วนอีก ๑๒ ประเทศ ได้รวมกันเป็นสหพันธรัฐ เรียกว่า **ประชาคมแห่งรัฐเอกราช** (The Commonwealth of Independent States : CIS)

๓. การสร้างชาติใหม่ของอดีตประเทศยุโรปตะวันออก

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ กลุ่มประเทศตะวันออกได้ดำเนินนโยบายด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ในแนวสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ตามแบบสหภาพโซเวียตมาตลอด จึงถูกจัดให้เป็นกลุ่มประเทศบริวารของสหภาพโซเวียต และอยู่ภายใต้การสนธิสัญญาออร์ซอและองค์การความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจ (COMECON) ทำให้ประเทศยุโรปตะวันออกได้รับแรงกระตุ้นให้มีการปฏิรูปประเทศ เกิดลัทธิชาตินิยมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว มีการชุมนุมประท้วงเรียกร้องสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ใน ค.ศ. ๑๙๘๙ กลุ่มประเทศ ในยุโรปตะวันออกทั้ง ๗ ประเทศ ยกเว้นแอลเบเนียได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยและปรับระบบเศรษฐกิจมาเป็นระบบเสรีนิยม

พัฒนาการทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในสมัยโบราณขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมบริเวณลุ่มแม่น้ำ และการค้าผลผลิตเกษตรงานหัตถกรรม และอุตสาหกรรม มีการสร้างเมืองท่าการค้าเพื่อใช้ขนส่งสินค้าจากแหล่งวัตถุดิบ ต่อมาในสมัยกลาง เศรษฐกิจของยุโรปขึ้นอยู่กับเกษตร การค้า และอุตสาหกรรม

๑. การเกษตร ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๕-๑๑ ระบบเศรษฐกิจของยุโรปสมัยกลางเรียกว่า **ระบบเศรษฐกิจแบบแมนเนอร์** (Manorial System) เป็นเศรษฐกิจเกษตรกรรมแบบพึ่งตัวเอง แมนเนอร์หมายถึง บริเวณที่ดินกว้างใหญ่รอบ ๆ คุกหาสน์ของขุนนาง หมู่บ้านของเกษตรกร เสรีชนและทาสติดที่ดิน ส่วนหนึ่งของแมนเนอร์เป็นวัด และที่อยู่ของพระ พื้นที่เพาะปลูก ๑ ใน ๓ เป็นของขุนนาง และพระ ที่ดินส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ส่วนรวม ซึ่งมักเป็นทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์และป่าไม้ ภายในแมนเนอร์มีสะพานและคูน้ำล้อมรอบเพื่อป้องกันการรุกรานของขุนนางอื่น มีบ่อน้ำโรงสี และลานกว้างเป็นที่ชุมนุมของคนในแมนเนอร์

๒. การค้า ระบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองในระบบแมนเนอร์ไม่ส่งเสริมการค้า จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒-๑๓ หลังสงครามครูเสดเกิดเมืองการค้าขึ้นหลายเมือง โดยเฉพาะอิตาลีแถบทะเลบอลติก เบนเธอร์แลนด์และเบลเยียมมีการค้าขายระหว่างทวีปยุโรปและเอเชียเพราะมีความก้าวหน้า

ทางด้านเทคโนโลยีการเดินเรือ
คู่ต่อเรือ เมืองท่า คลังสินค้า

เมื่อการค้าขยายตัว
ช่วงภูมิ นอกจากนี้ยังมี
สินค้าหรือตลาดนัดวันเวียน

๓. อุตสาหกรรม
การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้
เทือกม้า เกวียน และเรือ

เศรษฐกิจยุโรปสมัยใหม่
ทุนนิยมคือ ทุน วัตถุดิบ

กันแน่นอน ความหมายข
ตลอดจนอาวายุทยุโรปกรณ
ตราและให้ผลประโยชน์ต

๑. บทบาทของ
การสำรวจทะเล การค้า

ทำให้ยุโรปขยายกิจการค
สังคมเป็นชนชั้นกลาง คือ

เศรษฐกิจ ส่งเสริมพระ
ประโยชน์ร่วมกันทำให้พร

เกิดระบบเศรษฐกิจแบบ
ส่งเสริมการค้าดินแดนอ

๒. การก่อตั้ง
ความก้าวหน้าทางวิทยา

ทางเศรษฐกิจ คือ ต้อง
ของพ่อค้าเวนิสในการค

มีบทบาทสำคัญในการ
เนเธอร์แลนด์ ซึ่งทำ

เศรษฐกิจต่อทวีปยุโรป

ในรัฐรัสเซีย
คาซัคสถาน
ประเทศนี้
ได้รวมกัน
ates : CIS)

การปกครอง
จัดให้เป็น
ช่วยเหลือ
การปฏิรูป
ประสิทธิภาพ
ยกเว้น
มาเป็น

เกษตร
ต่อมา

ระบบ
เนอร์
าสติด
นาง
ายใน
กว้าง

ะทั้ง
ละเล
หน้า

ทางด้านเทคโนโลยีการเดินทาง เช่น การใช้เข็มทิศ การทำแผนที่ มีการต่อเรือขนาดใหญ่ ทำให้เกิด
เรือ เมืองท่า คลังสินค้า และการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในเรือตามมา

เมื่อการค้าขายตัวได้เกิดสมาคมอาชีพขึ้น เช่น สมาคมพ่อค้า สมาคมช่างฝีมือ และสมาคม
ช่างลูกมือ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของพ่อค้าเรียกว่า สมาคมการค้าเกิดขึ้น มีการจัดงานแสดง
สินค้าหรือตลาดนัดวนเวียนไปตามเมืองต่างๆ

๓. อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมหลักของสมัยกลาง คือ อุตสาหกรรมผลิตอาหาร อุตสาหกรรมทอผ้า
การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร อาวุธ และอุปกรณ์เกี่ยวกับการขนส่ง เช่น ท่วงสวมคอกม้า
คอกม้า เกวียน และเรือ เป็นต้น

เศรษฐกิจยุโรปสมัยใหม่

ยุโรปสมัยใหม่ นับเป็นช่วงเวลาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปัจจัยการผลิตของระบบ
ทุนนิยมคือ ทุน วัตถุดิบ ที่ดิน และแรงงาน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งใหม่ โดยมีค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างที่กำหนด
ขึ้นแน่นอน ความหมายของทรัพย์สินในสมัยกลางอยู่ในรูปของเครื่องประดับมีค่า พระราชวังที่หรูหรา
คอคองคาวุธยุทธโธปกรณ์ ความหมายของทรัพย์สินเปลี่ยนเป็นปัจจัยการผลิตที่มีราคาเทียบเป็นเงิน
ตราและให้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยหรือกำไร

๑. บทบาทของชนชั้นกลางกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ เป็นต้นมา
การสำรวจทะเล การค้นพบเส้นทางการเดินเรือ และการยึดครองดินแดนประเทศอื่นเป็นอาณานิคม
ทำให้ยุโรปขยายกิจการค้าและร่ำรวยยิ่งขึ้น บรรดาพ่อค้า นักธุรกิจและนายธนาคารซึ่งมีฐานะทาง
สังคมเป็นชนชั้นกลาง คือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากที่สุด และมีบทบาททาง
เศรษฐกิจ ส่งเสริมพระราชอำนาจของกษัตริย์ให้เข้มแข็งเพื่อประโยชน์ทางการค้าของกลุ่มตน การมีผล
ประโยชน์ร่วมกันทำให้พระมหากษัตริย์และชนชั้นกลางสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทางการเมืองและการค้า
เกิดระบบเศรษฐกิจแบบพาณิชย์นิยม คือ การผสมระหว่างลัทธิชาตินิยมกับลัทธิทุนนิยม อันเป็นปัจจัย
ส่งเสริมการค้าดินแดนอันมาเป็นอาณานิคม

๒. การก่อตั้งอาณานิคมและผลทางเศรษฐกิจ ปัจจัยส่งเสริมการค้าค้นพบดินแดนใหม่ ได้แก่
ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคนิคการเดินทาง ความต้องการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ และปัจจัย
ทางเศรษฐกิจ คือ ต้องการหาเส้นทางคมนาคมไปยังอินเดียหรือหมู่เกาะเครื่องเทศ และการจัดการผูกขาด
ของพ่อค้าเวนิสในการค้าเครื่องเทศ ทำให้ประเทศต่างๆ ในยุโรปส่งเสริมการสำรวจทางทะเล ชาติที่
มีบทบาทสำคัญในการสำรวจทางทะเล คือ โปรตุเกสและสเปน ตามติดด้วยอังกฤษ ฝรั่งเศสและ
เนเธอร์แลนด์ ซึ่งทำให้เกิดการขยายอาณานิคมของยุโรปสู่ดินแดนโพ้นทะเล ก่อให้เกิดผลดีทาง
เศรษฐกิจต่อทวีปยุโรป ได้แก่

๓. การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม (Capitalism) ยุโรปตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖ มีการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศและการใช้เครื่องจักรเพิ่มขึ้นในการผลิต ทำให้ได้ผลผลิตปริมาณมาก นอกจากนี้ปัจจัยอย่างอื่น เช่น ความแพร่หลายของระบบเงินตรา ความก้าวหน้าของสถาบันการเงิน ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมระบบทุนนิยมทั้งสิ้น

๔. การขยายตัวทางการค้า ดินแดนอาณานิคมมีทรัพยากรอันมีค่า เช่น ทองคำ และแร่เงิน ซึ่งถูกนำไปยุโรปจำนวนมาก ก่อให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ดินแดนอาณานิคมโพ้นทะเลเป็นตลาดขนาดใหญ่ สำหรับสินค้าจากเมืองแม่และเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสำหรับยุโรป ชาวอังกฤษและชาวดัตช์ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางการค้ามากกว่าชาติอื่น

๕. ผลกระทบต่อวัฒนธรรมการบริโภค การขยายตัวทางการค้าในศตวรรษที่ ๑๖ ถึง ๑๗ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงระบอบนิยมในการบริโภคของชาวยุโรปหลายประการ เช่น มีการบริโภคจากเอเชีย กาแฟ ยาสูบ ข้าวโพด มะเขือเทศ และพริกจากอเมริกา มันฝรั่งจากโคลัมเบียและเปรู เป็นต้น สินค้าจากอาณานิคมที่มีบทบาทสำคัญเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริโภคของชาวยุโรป คือ น้ำตาล ซึ่งให้ความหวานแทนน้ำผึ้ง ใช้ในการปรุงอาหาร ทำขนมและการหมักเหล้า นอกจากนั้นมันฝรั่งได้กลายเป็นอาหารหลักของชาวยุโรปแทนที่ข้าวสาลี ผลิตภัณฑ์จากโพ้นทะเล เช่น ยาสูบ สมุนไพร ควินิน ผ้าย ล้วนเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อสังคมชาวยุโรปทั้งสิ้น

๖. การปฏิวัติอุตสาหกรรม (The Industrial Revolution) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตสินค้าจากการใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ และพลังงานธรรมชาติ มาเป็นการผลิตโดยเครื่องจักร การปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มในประเทศอังกฤษช่วง ค.ศ. ๑๗๖๐ ถึง ค.ศ. ๑๘๓๐ เรียกอีกอย่างว่า สมัยแห่งพลังไอน้ำ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคแรกเริ่มจากการใช้พลังไอน้ำกับเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำออกจากเหมืองและบ่อถ่านหิน ต่อมาเจมส์ วัตต์ (James Watt) นักประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำเพื่อใช้ในกิจการอุตสาหกรรมทั่วไป โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และตามด้วยอุตสาหกรรมหนัก เช่น การสร้างรถไฟและเรือเดินทะเล ส่วนการปฏิวัติอุตสาหกรรมขั้นที่สอง มีการเปลี่ยนแปลงด้านพลังงานโดยใช้แก๊ส น้ำมันปิโตรเลียม และไฟฟ้าแทนที่ถ่านหิน และพลังไอน้ำ

เครื่องจักรไอน้ำที่เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตด้วยเครื่องจักร

พัฒนาการทางสังคม

๑. สมัยโบราณ

ทั้งกรีก และ
และชนชั้นที่ถูกปกครอง
จักรพรรดิ นอกจากนี้
ได้แก่ เสรีชนที่ประกอบ
ศึกที่แพสงคราม จะถูก
สร้างถนน สะพาน

สังคมกรีก
เสรีภาพ ยกย่องเกียรติ
ประชาธิปไตยเป็นครั้งแรก
สังคมโรมัน
เช่น สถานที่อาบน้ำสาธารณะ

๒. สมัยกลาง

๒.๑ สมัย
ชุมชน สังคมแมนเนอร์
ชนชั้นปกครอง

● กษัตริย์
● ขุนนาง
ถือตามชาติกำเนิด และ
● บาทหลวง
กลุ่มคนที่มีการศึกษา
ปรัชญา

ชนชั้นสูง
● สามัคคี
● สามัคคี
อยู่บนอกแมนเนอร์

พัฒนาการทางสังคม

๑. สมัยโบราณ

ทั้งกรีก และโรมันเป็นสังคมชนชั้น โดยแบ่งพลเมืองออกเป็น ๒ ชนชั้นคือ ชนชั้นปกครอง และชนชั้นที่ถูกปกครอง **ชนชั้นปกครอง** ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองที่เรียกชื่อต่างกัน เช่น กษัตริย์ กงสุล จักรพรรดิ นอกจากนี้รวมถึงทหาร และขุนนาง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชนชั้นสูง ส่วน**ชนชั้นที่ถูกปกครอง** ได้แก่ เสรีชนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น พ่อค้า เกษตรกร ช่างฝีมือ รวมถึงทาส ซึ่งมักเป็นทาสเชลยจากที่อื่น สังคม จะถูกนำมาเป็นทาสแรงงานในไร่นา หรือแรงงานก่อสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น กำแพง สะพาน

สังคมกรีกมีความเจริญมากในเรื่องปรัชญา คุณค่าของการคิดอย่างมีเหตุผล คุณค่าของศิลปะ ยกย่องเกียรติยศ และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นครั้งแรกของโลก

สังคมโรมันมีวิถีการดำรงชีวิตแบบคนเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก และให้ความบันเทิง เช่น สถานที่อาบน้ำสาธารณะ โรงละครกลางแจ้ง สนามกีฬา สนามแข่งรถ เป็นต้น

๒. สมัยกลาง

๒.๑ สมัยกลางตอนต้น เป็นสังคมแมนเนอร์ที่มีปราสาทของขุนนางเป็นศูนย์กลางของชุมชน สังคมแมนเนอร์ แบ่งออกเป็น ๒ ชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นปกครอง และชนชั้นสามัญชน

ชนชั้นปกครอง แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

- **กษัตริย์** : มีฐานะสูงสุดในสังคม เป็นลอร์ดของทุกคนเนื่องจากเป็นเจ้าของที่ดิน
- **ขุนนาง** : มีหน้าที่ปกครอง และคุ้มครองดินแดนในครอบครองของตน ชนชั้นขุนนางมีความซื่อสัตย์ และมีบทบาทสำคัญในการรบ

● **บาทหลวงหรือพระ** : มีหน้าที่อบรมสั่งสอนและเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นศูนย์กลางในการศึกษา มีความรู้ด้านภาษาลาตินและศิลปวิทยาการต่าง ๆ เช่น การก่อสร้าง การแพทย์

ชนชั้นสามัญชน แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

- **สามัญชนที่ถือครองที่ดินของขุนนาง** มีหน้าที่เพาะปลูกและเป็นแรงงานให้กับขุนนาง
- **สามัญชนที่ไม่ได้ถือครองที่ดินของขุนนาง** ได้แก่ พวกเสรีชน พ่อค้าเร่ และชาวเมืองที่

ทำงานแมนเนอร์ หรือนอกเขตที่ดินของขุนนาง คนกลุ่มนี้ไม่มีพันธะผูกพันกับขุนนาง

๒.๒ สมัยกลางตอนปลาย ศูนย์กลางของสังคมย้ายจากแมนเนอร์ของขุนนางไปเป็นเมือง
ที่มีอยู่ตามปากน้ำ ริมทะเล หรือตามเส้นทางคมนาคมทางบก พวกสามัญชนได้ย้ายออกจากแมนเนอร์
ไปอาศัยอยู่ในเมือง กลายเป็นชนชั้นแรงงานในโรงงาน บางคนประกอบอาชีพอิสระเป็นช่างฝีมือ
ประเภทต่าง ๆ

สังคมเมืองสมัยกลาง

ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ การค้าของยุโรปค่อย ๆ พ้นตัวขึ้นด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น
จำนวนประชากรเพิ่ม การคิดค้นเทคโนโลยีและเครื่องทุ่นแรงในการเกษตร เช่น กังหันน้ำ ทำให้
ผลผลิตเกษตรกรรมมีมาก จึงมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น ๆ จึงเกิดการฟื้นตัวของเมืองต่าง ๆ

เมืองในระยะแรกมักมีขนาดเล็กอยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์หรือขุนนาง ซึ่งเรียกเก็บภาษีชนิด
ต่าง ๆ จากชาวเมือง ต่อมาชาวเมืองพยายามรวบรวมเงินซื้อสิทธิในการปกครองตนเอง ที่เรียกว่า
สิทธิบัตร (charter) เมืองที่ได้รับสิทธิบัตรมีอำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเอง มีกองทหารของเมือง
ใช้เงินภาษีสร้างกำแพงเมือง ขุดคูเมืองและจัดหาอาวุธเพื่อป้องกันเมืองจากศัตรูและโจร ชาวเมือง
มีฐานะเป็นเสรีชน หากทาสติดที่ดินในแมนเนอร์สามารถหนีขุนนางเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองได้มากกว่า
๑ ปี จะเป็นเสรีชนที่มีอิสระ

เมื่อเมืองขยายตัวมีจำนวนมากขึ้นชาวเมืองก็มีมากขึ้นไปด้วย สังคมยุโรปจึงเกิดชนชั้นใหม่
เรียกว่า **ชนชั้นกลาง** ที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น พ่อค้า ช่างฝีมือ แพทย์ เจ้าของกิจการ นายธนาคาร
ทนายความ เป็นต้น

อารยธรรมศาสนาคริสต์ (Christianity) ในสมัยกลางของยุโรป

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว ศาสดาของศาสนาคริสต์ คือ พระเยซูคริสต์
(Jesus Christ) พระเยซูเดินทางไปประกาศศาสนาตามหมู่บ้านต่าง ๆ คริสต์ศาสนาเริ่มแพร่หลาย
ในคริสต์ศตวรรษที่ ๓ และได้รับการประกาศเป็นศาสนาอย่างเป็นทางการของจักรวรรดิโรมันในรัชสมัย
จักรพรรดิคอนสแตนติน ใน ค.ศ. ๓๑๒

เมื่อจักรวรรดิโรมันตะวันตกล่มสลาย ชนเผ่าเยอรมันผู้รุกรานได้ยอมรับนับถือศาสนาคริสต์
ของชาวโรมัน ทำให้อารยธรรมของโรมันส่วนหนึ่งยังสืบทอดรักษาไว้ได้โดยนักบวชของสถาบันคริสต์ศาสนา
ซึ่งมีสันตะปาปาเป็นประมุขของศาสนาคริสต์ ประทับอยู่ที่กรุงวาติกัน (Vatican City) ซึ่งเป็นศูนย์กลาง
ของคริสต์ศาสนาจนถึงปัจจุบันนี้ (ปัจจุบันมีฐานะเป็นรัฐอิสระอยู่ในกรุงโรม ประเทศอิตาลี)

ศาสนาคริสต์มีอิทธิพลและมีบทบาทต่อคนในสมัยกลางมาก ทั้งด้านการดำเนินชีวิต ความเชื่อ
ความศรัทธา คริสต์ศาสนิกชนเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของทุกคน ดังนั้น วิถีชีวิตของคริสต์
ศาสนิกชนตั้งแต่เกิดจนตาย ต้องสอดคล้องกับหลักคำสอนของคริสต์ศาสนา คนสมัยกลางมีศรัทธา

ในศาสนาอย่างมาก และ
โลกหน้า สมัยกลางจึงมีอิ
ทางด้านการศึกษา

วัดของศาสนาคริสต์

บรรดานักบวช เรียกว่า โ
ราชสำนักสำหรับฝึกหัดค
พัฒนามาเป็นวิทยาลัยสา
และอ็อกซ์ฟอร์ด ต่างมีป

ศาสนาคริสต์มีอิ

ศรัทธาในศาสนา สถา
(Romanesque) รับอิทธิ

ตั้งแต่คริสต์ศต

ลักษณะไปรุ่งบาง ชดช้

กระจุกลีต่าง ๆ มาเป็น

สร้างบรรยากาศสงบสุ

เมืองขนาดใหญ่

ในศิลปะแบบโกธิก ซึ่งเ

ของการก่อสร้าง มา

มหาวิทยาลัยแห่งอามีเย

ในเยอรมนี

สังคมยุโรปส

ยุโรปสมัยใหม่

วิถีชีวิต ของสังคมแล

วัฒนธรรมของยุโรปมี

๑. แนวคิด

ลัทธิมนุษย

เกี่ยวกับโลกและธรรม

ความสนใจเรื่องธรรม

กูเทินเบิร์ก (Johann

ป็นเมือง
บนเนอร์
างฝีมือ

ร เช่น
ทำให้
่าง ๆ
ษนิค

ยกว่า
งเมือง
เมือง
กกว่า

นใหม่
การ

ริสต์
ลาย
สมัย

ริสต์
สนา
าง

ชื่อ
สต์
ธา

ในศาสนาอย่างมาก และเชื่อว่าการปฏิบัติตนเป็นคนดีและการสวดมนต์ภาวนาจะทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้นใน
โลกหน้า สมัยกลางจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อว่า ยุคแห่งศรัทธา (Age of Faith) ซึ่งได้สร้างสรรค์ความเจริญ
ทางด้านการศึกษา

วัดของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นแหล่งสะสมความรู้ และสั่งสอนวิชาการต่าง ๆ แก่
บรรพชนิกบวช เรียกว่า โรงเรียนวัด (monastery school) ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ มีการตั้งโรงเรียนใน
ราชสำนักสำหรับฝึกหัดคนมาเป็นข้าราชการ ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒-๑๓ โรงเรียนมหาวิทยาลัยได้
พัฒนามาเป็นวิทยาลัยสำหรับชาวเมือง มีมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยปารีส โบโลญา ปาดัว
และอ็อกซ์ฟอร์ด ต่างมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและมีชื่อเสียงตราบนานเท่านาน

ศาสนาคริสต์มีอิทธิพลมากต่อวิถีชีวิตและสังคมยุคกลาง สถาปัตยกรรมสมัยนี้สร้างด้วยความ
ศรัทธาในศาสนา สถาปัตยกรรมยุคกลางตอนต้น (คริสต์ศตวรรษที่ ๕-๑๐) เป็นแบบโรมาเนสก์
(Romanesque) รัับอิทธิพลมาจากสิ่งก่อสร้างของโรมันคล้ายป้อมทหารให้ความรู้สึกแข็งแรงและมั่นคง
ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ สถาปัตยกรรมของยุคกลางเป็นศิลปะแบบโกธิก (Gothic) ซึ่งมี
ลักษณะโปร่งเบา ชัดช้อย หลังคาทรงแหลมสูงเสียดฟ้า ประดู หน้าต่างเปลี่ยนเป็นทรงโค้งแหลมนำ
กระจกสีต่าง ๆ มาเป็นภาพหรือลวดลายภายในกรอบช่องแสงหรือหน้าต่าง ทำให้ภายในโบสถ์สว่าง
กว้างขวางอากาศสงบสุขและน่าศรัทธาแก่ผู้ที่เข้าไปในโบสถ์

เมืองขนาดใหญ่ของยุคกลาง นิยมสร้างโบสถ์ขนาดใหญ่หรือเรียกว่า มหาวิหารประจำเมือง
ในศิลปะแบบโกธิก ซึ่งใช้เงินจำนวนมหาศาลแสดงถึงฐานะเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าของเมือง และความก้าวหน้า
ของการก่อสร้าง มหาวิหารที่โดดเด่นของยุคกลาง ได้แก่ มหาวิหารโนเตรดาม (Notre-Dame)
มหาวิหารแซงต์อาเมียง (Saint Amiens) ในสเปน มหาวิหารแห่งโคโลญ (Cathedral of Cologne)
ในเยอรมนี

สังคมยุโรปสมัยใหม่

ยุโรปสมัยใหม่มีพัฒนาการด้านการเมือง การปกครองและด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ส่งผลให้
ของสังคมและวัฒนธรรมเมืองของยุโรปเจริญก้าวหน้าไปด้วย ลักษณะสำคัญด้านสังคม และ
วัฒนธรรมของยุโรปมีดังนี้

๑. แนวคิดลัทธิมนุษยนิยม

ลัทธิมนุษยนิยมมีศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ที่รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักหาความรู้
เกี่ยวกับโลกและธรรมชาติที่ล้อมรอบตัวเรา มีการรื้อฟื้นวิทยาการสาขาต่าง ๆ ของกรีกและโรมัน
ความสนใจเรื่องธรรมชาติรอบตัวเป็นปัจจัยให้เกิดการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ในเวลาต่อมา เช่น โยฮันน์
กูเทนเบิร์ก (Johann Gutenberg) ชาวเยอรมันประดิษฐ์แท่นพิมพ์ขึ้นใช้อย่างได้ผลเป็นครั้งแรกในยุโรป

เมื่อ ค.ศ. ๑๔๕๔ ทำให้มีการพิมพ์หนังสือจำนวนมากและหนังสือมีราคาถูกลง ผลดีของการพิมพ์คือ ชาวยุโรปได้อ่านได้ศึกษาและเรียนรู้แนวคิดและวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในงานเขียนอย่างกว้างขวาง ชาวยุโรปยุคใหม่นี้จึงได้ฝึกฝนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลและยังมีความเชื่อมั่นในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่ชีวิตและสังคมในโลกนี้

การสำรวจทางทะเลเพื่อพิสูจน์ว่าโลกกลมในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ และการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ล้วนเพิ่มความเชื่อมั่นและความศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับตัวมนุษย์และธรรมชาติรอบตัว ทำให้ชาวยุโรปยุคใหม่ได้รู้จักดินแดน และอารยธรรมในส่วนอื่นของโลก

๒. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

ยุโรปในสมัยใหม่มีการค้นคว้าหาความจริงด้วยการสังเกตและทดลอง เกิดความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และมีนักวิทยาศาสตร์ที่สำคัญหลายคน วิทยาศาสตร์แยกออกเป็นสาขาเคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์ มีความเจริญก้าวหน้าด้านการแพทย์ สาธารณสุขและการป้องกันรักษาโรคต่าง ๆ นอกจากนี้ มีการประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องทุ่นแรง นำไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมและการปฏิวัติเกษตรกรรม ทำให้สังคมยุโรปเจริญรุดหน้ากว่าดินแดนอื่น ๆ ในโลก

๓. การขยายอิทธิพลของชาติยุโรป

ยุโรประหว่าง ค.ศ. ๑๔๕๐ - ๑๗๕๐ เป็นยุคของการสำรวจทางทะเลและการค้นพบดินแดนทวีปอเมริกาและทวีปออสเตรเลีย การค้นพบเส้นทางเดินเรือรอบโลกเป็นช่องทางให้ชาวยุโรปขยายอิทธิพลของตนมายังภูมิภาคอื่นของโลก ในรูปแบบของการจับจองดินแดนอื่นเป็นอาณานิคมของตน การนำคริสต์ศาสนาไปเผยแผ่แก่ชาวพื้นเมือง การขยายตัวของการค้าระหว่างเมืองแม่ และอาณานิคม การนำแนวคิดการเมือง เศรษฐกิจ ลัทธิทุนนิยมไปยังดินแดนต่าง ๆ

๔. สังคมเมืองอุตสาหกรรม

ความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดี ได้แก่ จำนวนประชากรในยุโรปเพิ่มขึ้นมาก สภาพการดำรงชีวิตดีขึ้นโดยมีมาตรฐานความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยและความสะดวกสบายจากการคมนาคมขนส่งที่ก้าวหน้า นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์จากพัฒนาการด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้า ในขณะที่เดียวกันผลเสียของการปฏิวัติอุตสาหกรรมด้านสังคมมีหลายประการ เช่น ปัญหาความทุกข์ยากของชนชั้นกรรมกรจากการถูกกดขี่ค่าแรง สภาพการทำงานที่ไม่ถูกสุขลักษณะ การใช้แรงงานเด็กและสตรี ยิ่งไปกว่านั้นมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองเพิ่มขึ้น เกิดเมืองเล็กใหญ่ทั่วไปในยุโรป และสหรัฐอเมริกา แต่สภาพเมืองแออัด ขาดแคลนที่อยู่อาศัยสำหรับกรรมกร อาหาร น้ำประปา เชื้อเพลิงและโรงเรียนไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรม และสภาพแวดล้อมที่ขาดสุขลักษณะที่ดี

๕. วิถีชีวิตอารย

ความมั่นคงทาง
และความเป็นอยู่ที่ดีในชีวิต
วรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม
ปรัชญา การแต่งกาย อาหาร
แบบฉบับเป็นสากลสืบมา

๖. ยุโรปในสังคม

๖.๑ สหภาพ

จุดกำเนิด

European Coal and

ค.ศ. ๑๙๕๑ มีสมาชิกประ

ลักเซมเบิร์ก ต่อมาได้ขยาย

ลงนามในสนธิสัญญาแห่ง

Atomic Energy Com

ประเทศสมาชิก พร้อมกับ

EEC) หรือเรียกอีกชื่อว่า

องค์การตลาด

๑. เพื่อส่งเสริม

ปัจจัยการผลิต

๒. เพื่อดำเนิน

๓. เพื่อพิจารณา

จากประเทศอื่น ๆ ที่มีได้

สถาบันขององค

กรุงบรัสเซลส์ ประเทศ

และสังคม นอกจากนี้มี

สังคมแห่งยุโรป และก่อ

ใน ค.ศ. ๑๙๖

ในนามประชาคมยุโรป

คณะมนตรี คณะกรร

๕. วิถีชีวิตอารยธรรมตะวันตก

ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์
และความเป็นอยู่ที่ดีในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ชาวยุโรปสร้างสรรค์งานศิลปกรรมด้านต่าง ๆ เช่น
วรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรมทั้งงดงามและมีเอกลักษณ์ นอกจากนี้อารยธรรมด้านภาษา
วิทยาศาสตร์ การแต่งกาย อาหารและวิถีชีวิตของชาวยุโรปกลายเป็นรูปแบบของอารยธรรมที่ทั้งโลกยึดเป็น
แบบฉบับเป็นสากลสืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

๖. ยุโรปในสังคมโลกปัจจุบัน

๖.๑ สหภาพยุโรป (European Union : EU)

จุดกำเนิดของสหภาพยุโรปเริ่มจากประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (The
European Coal and Steel Community : ECSC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามสนธิสัญญากรุงปารีส เมื่อ
ค.ศ. ๑๙๕๑ มีสมาชิกประกอบด้วย ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนีตะวันตก เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และ
ลักเซมเบิร์ก ต่อมาได้ขยายความร่วมมือไปสู่ด้านพลังงานปรมาณูและการคมนาคมขนส่ง ซึ่งได้มีการ
พัฒนาในสนธิสัญญาแห่งกรุงโรมและได้จัดตั้งประชาคมพลังงานนิวเคลียร์แห่งยุโรป (The European
Atomic Energy Community : Euratom) เพื่อร่วมมือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ของ
ประเทศสมาชิก พร้อมกับการตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Community :
EEC) หรือเรียกอีกชื่อว่า **องค์การตลาดร่วมยุโรป (European Common Market)** ขึ้น

องค์การตลาดร่วมยุโรปมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกให้เป็นการค้าเสรีมากที่สุด รวมทั้งการเคลื่อนย้าย
ปัจจัยการผลิต

๒. เพื่อดำเนินการลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างสมาชิก

๓. เพื่อพิจารณาร่วมกันในการกำหนดมาตรการและอัตราภาษีศุลกากร สำหรับสินค้าเข้า
จากประเทศอื่น ๆ ที่มีได้เป็นสมาชิกตลาดร่วมยุโรป

สถาบันขององค์การตลาดร่วมยุโรป ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการตลาดร่วม สำนักงานอยู่ที่
ลักเซมเบิร์ก ประเทศเบลเยียม ประกอบด้วยสภารัฐมนตรี รัฐสภาแห่งยุโรป ศาลสูง สภาเศรษฐกิจ
และสังคม นอกจากนี้มีหน่วยงานย่อยอีก ๓ สถาบัน คือ ธนาคารเพื่อการลงทุนของยุโรป กองทุนเพื่อ
พัฒนาแห่งยุโรป และกองทุนเพื่อพัฒนาแห่งยุโรป

ใน ค.ศ. ๑๙๖๕ มีการรวมประชาคมทั้งสามตามสนธิสัญญากรุงโรม เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
เป็น **ประชาคมยุโรป (European Community : EU)** โดยมีองค์การบริหาร ๔ องค์การคือ สหภาพยุโรป
คณะกรรมาธิการประชาคมยุโรป และศาลยุติธรรม ประชาคมยุโรปได้กำหนดแผนการ

ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้คือ พัฒนาเป็นสหภาพศุลกากรเป็นขั้นต้น ต่อมาจะแปรรูปเป็นยุโรปตลาดเดียว (Single Market) และขั้นตอนสุดท้ายคือ การรวมกลุ่มประเทศเป็นสหภาพยุโรป (European Union)

ใน ค.ศ. ๑๙๙๙ ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ๑๑ ประเทศจากสมาชิกทั้งหมด ๑๕ ประเทศ (ยกเว้นอังกฤษ สวีเดน เดนมาร์ก และกรีซ) ได้ใช้เงินตราสกุลใหม่ เรียกว่า ยูโร (Euro) คณะกรรมการบริหารร่วมกับผู้ว่าการธนาคารกลางของประเทศสมาชิกทั้ง ๑๑ ประเทศเป็นผู้ควบคุมและดูแลนโยบายการเงิน อัตราแลกเปลี่ยน และอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางยุโรป

การกำเนิดของเงินยูโร ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของโลกและของยุโรป เพราะเป็นครั้งแรกที่ประเทศต่าง ๆ รวมตัวกันถึงระดับมีเงินตราสกุลเดียวกันได้ ก่อให้เกิดสหภาพทางการเงินที่แท้จริงของโลก

กิจกรรมเสนอ

๑. แบ่งกลุ่ม
แล้วเลือกประเทศ
ทรัพยากรสำคัญที่
หน้าชั้นเรียน

๒. ให้นำ
ลักษณะทางสังคม
ของประเทศต่าง
เรียนรู้ร่วมกัน

๓. แบ่ง
การเมืองประเทศ
หน้าชั้นเรียน

คำถามท้าย

๑. ยูโร
๒. มีปี
๓. ชา
๔. นั
๕. เท

รปตลาดเดียว
(an Union)
๑๕ ประเทศ
คณะกรรมการ
ดูแลนโยบาย
และของยุโรป
ให้เกิดสภาพ

กิจกรรมเสนอแนะ

๑. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนศึกษาแผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคยุโรป เลือกประเทศที่น่าสนใจ ศึกษาลักษณะทางกายภาพ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และแหล่งทรัพยากรสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการ และความเจริญของประเทศนั้น นำเสนอผลการศึกษาที่น่าสนใจผ่านชั้นเรียน
๒. ให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลพร้อมภาพประกอบเกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ เช่น การประกอบอาชีพของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคยุโรปที่ตนสนใจ ๑ ประเทศ นำภาพพร้อมคำอธิบายมาจัดนิทรรศการเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน
๓. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเลือกศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคยุโรป ร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ ส่งตัวแทนนำเสนอผ่านชั้นเรียน

คำถามท้ายบท

๑. ยุโรปมีความก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ เพราะมีรากฐานมาจากอารยธรรมใด
๒. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของภูมิภาคยุโรป และปัจจัยดังกล่าวมีผลอย่างไร
๓. ชาวยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการแขนงต่าง ๆ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ เป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุใด
๔. นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม และผลกระทบที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง ยกตัวอย่างมาพอสังเขป
๕. เพราะเหตุใด ภูมิภาคยุโรปจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก